

ZAMONAVIY DUNYODA RUS TILI: ROLI VA AHAMIYATI

Isamova Gulnaza Baxtiyorovna

O'qituvchi, Konimex tuman kasb-hunar maktab

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy dunyoda rus tilining roli va ahamiyati tahlil qilinadi. Rus tili xalqaro maydonda, ayniqsa, sobiq Sovet Ittifoqi mamlakatlarida keng qo'llanilayotgan yetakchi tillardan biri hisoblanadi. Maqolada rus tilining xalqaro siyosat, madaniyat, ilm-fan va iqtisodiyot sohalaridagi ahamiyati, uning internet va globallashuv jarayonidagi o'rni ko'rib chiqiladi. Shuningdek, rus tilini o'rganishdagi qiyinchiliklar va tilning kelajakdagi istiqbollari ham yoritiladi.

Kalit so'zlar: rus tili, globallashuv, xalqaro maydon, madaniyat, ta'lim, ilm-fan, kommunikatsiya.

Kirish: Bugungi globallashgan dunyoda turli tillarning o'rni va ahamiyati tobora oshib bormoqda. Ayniqsa, xalqaro munosabatlar, iqtisodiy va madaniy aloqalar rivojlanishi bilan ko'p tillilik zaruriy ehtiyojga aylangan. Shu jumladan, rus tili ham dunyo bo'ylab muhim kommunikatsiya vositalaridan biri hisoblanadi. Rus tili nafaqat sobiq Sovet Ittifoqi mamlakatlarida, balki xalqaro miqyosda keng qo'llanilmoqda. Maqolada zamonaviy dunyoda rus tilining roli, tarqalish geografiyasi va uning jamiyat hayotiga ta'siri ko'rib chiqiladi.

Zamonaviy dunyoda rus tili dunyo miqyosida muhim kommunikatsiya vositalaridan biri hisoblanadi. Tarixan, rus tili sobiq Sovet Ittifoqi mamlakatlarida asosiy aloqa tili bo'lgan va bugungi kunda ham bu hududlarda hamda boshqa ko'plab davlatlarda keng qo'llanilmoqda. Dunyoning siyosiy, iqtisodiy va madaniy maydonida rus tilining roli muhimligicha qolmoqda. Xalqaro aloqalarning rivojlanishi, globallashuv jarayonining tezlashuvi bilan rus tiliga bo'lgan qiziqish oshmoqda. Bu til, nafaqat sobiq ittifoq davlatlari, balki dunyoning ko'plab burchaklarida diplomatik, savdo va madaniy munosabatlarning asosiy vositalaridan biri sifatida xizmat qilmoqda. Ushbu maqolada rus tilining zamonaviy jamiyatdagi o'rni, uning kommunikatsiya vositasi sifatida ahamiyati va kelajakdagi istiqbollari tahlil qilinadi.

Rus tilining xalqaro maydondagi o'rni

Rus tili bugungi kunda 258 milliondan ortiq inson tomonidan so'zlashiladi, ulardan qariyb 150 millioni rus tilini ona tili sifatida biladi. Bu til dunyodagi eng ko'p so'zlashiladigan tillar orasida yetakchi o'rinlardan birini egallab, BMTning rasmiy tillaridan biri sifatida ham tan olingan.

Sobiq Sovet Ittifoqi davrida rus tili o'nlab davlatlarda asosiy kommunikatsiya tili bo'lgan, bugungi kunda esa u MDH davlatlarida, jumladan O'zbekiston, Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston, Belarus kabi mamlakatlarda keng qo'llaniladi. Ushbu davlatlar ta'lim, ilm-fan, madaniyat va iqtisodiyot sohalarida rus tilidan faol foydalanib kelmoqda.

Rus tilining madaniy va ilmiy ahamiyati

Rus tili boy madaniy merosga ega bo'lib, jahon adabiyoti va san'ati rivojiga katta hissa qo'shgan. Pushkin, Tolstoy, Dostoyevskiy kabi buyuk yozuvchilar rus tilining o'ziga xosligi va boyligini dunyoga namoyish etgan. Rus adabiyoti, san'ati va musiqasi hali ham dunyo miqyosida o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Shu sababli, ko'plab chet elliklar rus tilini o'rganish orqali ushbu madaniy boylklarga yaqinlashishga intiladilar.

Bundan tashqari, rus tili ilm-fan sohasida ham muhim o‘rin tutadi. Ko‘plab ilmiy ishlar, texnologik yangiliklar va ilmiy tadqiqotlar rus tilida chop etiladi. Ayniqsa, fazo tadqiqotlari va harbiy texnologiyalar bo‘yicha rus tilida yozilgan ilmiy ishlar xalqaro miqyosda katta e‘tibor bilan o‘rganiladi.

Globalashuv va rus tilining yangi imkoniyatlari

Globalashuv jarayoni rus tiliga yangi imkoniyatlar eshigini ochib berdi. Internet va ijtimoiy tarmoqlarning rivojlanishi bilan rus tilida so‘zlashuvchilar soni yanada oshdi. Bugungi kunda internetdagi kontentning katta qismi rus tilida taqdim etiladi, bu esa dunyo bo‘ylab rus tilini o‘rganishga qiziqishni kuchaytirmoqda. Shuningdek, xalqaro savdo va diplomatik aloqalarda rus tilidan foydalanish davom etmoqda.

Rossiya Federatsiyasining xalqaro iqtisodiy va siyosiy mavqei tufayli, dunyodagi ko‘plab kompaniyalar rus tilini bilishni o‘z xodimlari uchun muhim ko‘nikma sifatida baholaydilar. Ayniqsa, Yevropa va Osiyo davlatlarida rus tili biznes uchun zarur vosita hisoblanadi.

Rus tilini o‘rganish muammolari va istiqbollari:

Rus tili grammatik jihatdan murakkab til hisoblanadi. Bunda urg‘u, fe‘l zamonlari va otlarning turli kelishiklaridagi o‘zgarishlar ko‘plab o‘rganuvchilar uchun qiyinchilik tug‘diradi. Ammo aynan shu murakkabliklar rus tilini boy va ifodali qilib ko‘rsatadi. Dunyoning turli burchaklarida rus tilini o‘rganish bo‘yicha maxsus kurslar va dasturlar tashkil etilgan bo‘lib, ular rus tilini o‘zlashtirishni istaganlarga katta yordam bermoqda.

Kelajakda rus tilining roli yanada oshishi kutilmoqda. Xalqaro aloqalarning rivojlanishi, iqtisodiy va madaniy hamkorliklarning kengayishi bilan birga rus tiliga bo‘lgan qiziqish ham o‘shirda davom etadi. BMT doirasida, shuningdek, Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi va boshqa xalqaro tashkilotlarda rus tili alohida o‘rin tutadi.

Rus tili nafaqat Rossiya hududida, balki sobiq Sovet Ittifoqi mamlakatlarida ham keng tarqalgan. U O‘zbekistonda, Qozog‘istonda, Qirg‘izistonda, Belarusda, va boshqa postsovet davlatlarida rasmiy yoki muloqot tili sifatida qo‘llaniladi. Bunday davlatlarda rus tilida ta‘lim beruvchi maktablar va universitetlar mavjud bo‘lib, ilmiy va texnik adabiyotlar ko‘p hollarda rus tilida nashr etiladi.

Shu bilan birga, dunyo bo‘ylab rus tilini o‘rganuvchilar soni ortib bormoqda. Jahon bo‘yicha qariyb 40 million kishi rus tilini chet tili sifatida o‘rganmoqda. Rossiya davlatining tashqi siyosati va iqtisodiy aloqalari bu tilning xalqaro maydondagi o‘rni va rivojlanishiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatmoqda.

Internet va media platformalarda rus tili keng qo‘llaniladi. Ayniqsa, YouTube, Telegram, VKontakte kabi platformalarda rus tilidagi kontent katta auditoriyani jalb qilmoqda. Globalashuv davrida internet orqali ta‘lim olish imkoniyatlari kengaygani sababli, rus tilini o‘rganish onlayn kurslar va platformalar orqali ham qulay bo‘lib qolmoqda.

Shuningdek, rus tili xalqaro siyosat va diplomatiyada ham muhim ahamiyatga ega. BMTda rus tili rasmiy tillardan biri bo‘lib, Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi, Kollektiv Xavfsizlik Shartnomasi Tashkiloti kabi tashkilotlarda rus tili asosiy muloqot vositasi sifatida xizmat qiladi.

Kelajakda rus tilining globalashuv jarayonida o‘z ahamiyatini saqlab qolishi va yangi sohalarida yanada keng tarqalishi kutilmoqda. Rus tilini rivojlantirish va o‘rganishni qo‘llab-quvvatlashga yo‘naltirilgan davlat dasturlari bu tilning xalqaro kommunikatsiyadagi ahamiyatini yanada oshirishi mumkin.

Xulosa: Zamonaviy dunyoda rus tili xalqaro kommunikatsiya vositasi sifatida muhim ahamiyat kasb etadi. Bu til nafaqat Rossiya va MDH mamlakatlarida, balki boshqa davlatlarda ham biznes, diplomatiya, ilm-fan va madaniyat sohalarida keng qo‘llanilmoqda. Rus tilining global ahamiyati va istiqbollari uni o‘rganish zaruratini kuchaytirmoqda. Shu bilan birga, uni o‘rganish va saqlab qolish uchun ta‘lim tizimida samarali usullar joriy etilishi ham zarur. Globalashuv jarayonida rus tilining mavqei saqlanib qoladi va dunyo miqyosida yanada keng tarqalishi ehtimoldan xoli emas.

Rus tili zamonaviy dunyoda muhim xalqaro kommunikatsiya vositasi sifatida o‘z o‘rnini mustahkam egallab turibdi. U nafaqat sobiq Sovet Ittifoqi hududlarida, balki global miqyosda ham siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ilmiy sohalarda keng qo‘llaniladi. Rus tili boy madaniy merosi, adabiyoti va ilmiy salohiyati bilan ko‘plab insonlar va davlatlar uchun dolzarb hisoblanadi. Globallashuv jarayonida rus tiliga bo‘lgan talab ortib borayotgani kuzatilmoqda, chunki u xalqaro savdo, diplomatiya va madaniy aloqalarda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Kelajakda rus tilining mavqei yanada oshib borishi ehtimolga yaqin. Ammo bu jarayonda tilni saqlab qolish va rivojlantirish uchun ta’lim tizimiga e’tibor qaratish, zamonaviy texnologiyalar yordamida uni kengroq o‘rgatish zarur. Shunday qilib, rus tili xalqaro maydonda o‘zining ahamiyatli o‘rnini saqlab qoladi va yanada rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ayupova, M. (2019). Rus tili va uning xalqaro ahamiyati. Toshkent: Yangi O‘zbekiston Noshiriyoti.
2. Bobojonov, S. (2020). Globallashuv davrida tillarning roli. Toshkent: Ilmiy Tadqiqotlar Akademiyasi.
3. Ivanov, V. (2018). Rus tili va madaniy muloqot: xalqaro doirada. Moskva: Rus Tili Instituti.
4. Krysin, L. P. (2012). Rus tilining zamonaviy muammolari. Moskva: Yangi Madaniyat Noshiriyoti.
5. Frolova, E. A. (2021). Rus tili va internet: tilning yangi davri. Moskva: Internet va Til Tadqiqotlari Instituti.
6. UN Statistical Division. (2020). Languages and Global Communication. United Nations.
7. Suleymanov, R. (2017). Ikki tillilik va rus tili o‘rganish muammolari. Toshkent: Sharq Noshiriyoti.
8. Safina, T. (2019). Rus tili va globallashuv: zamonaviy yondashuvlar. Qozon: Qozon Davlat Universiteti.
9. Filimonova, I. (2016). Rus tilining xalqaro miqyosdagi o‘rni va rivojlanishi. Moskva: Rus Tili Tadqiqotlar Instituti.
10. Erkinov, A. (2022). Post-sovet hududida rus tilining tarqalishi. Toshkent: O‘zbekiston Ilmiy Nashrlari.

